

Co-funded by
the European Union

MoMaVET

**Libri i Bardhë mbi përshtatjen e strategjive
të mobilitetit në Shqipëri**

**Projekti 101092422
MoMaVET**

Dorëzuesi D 4.2

Libri i Bardhë mbi përshtatjen e strategjive të mobilitetit në Shqipëri

Dhjetor 2025

Dhjetor 2025

Ky dokument është në pronësi të partnerëve të:

Menaxherët e Mobilitetit për Arsimin dhe Formimin Profesional në Shqipëri
(Projekt nr. 101092422 — MoMaVET).

Është publikuar nën licencën ndërkombëtare Creative Commons Attribution – Share Alike 4.0.

Jeni të lirë të:

- Ndani: kopjoni dhe rishpërndani materialin në çdo media ose format.
- Riorganizoni: riorganizoni, transformoni dhe ndërtoni mbi materialin për çdo qëllim, madje edhe komercialisht. Licencuesi nuk mund t'i heqë këto liri për sa kohë që ju ndiqni kushtet e licencës.

Nën kushtet e mëposhtme:

- **Përmendja** — Duhet të jepni **kredite të përshtatshme**, të siguronit një lidhje me licencën dhe **të tregoni nëse janë bërë ndryshime**. Mund ta bëni këtë në çdo mënyrë të arsyeshme, por jo në asnjë mënyrë që sugjeron se licencuesi ju mbështet ju ose përdorimin tuaj.
- **Shpërndarja** — Nëse e riorganizoni, transformoni ose hartoni mbi materialin, duhet të shpërndani kontributet tuaja nën të njëjtën licencë si origjinali.

Kofinancuar nga Bashkimi Evropian. Megjithatë pikëpamjet dhe opinionet e shprehura janë të partnerëve të projektit: Menaxherë të Mobilitetit për Arsimin dhe Formimin Profesional në Shqipëri, (Projekt nr. 101092422 — MoMaVET) dhe nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht ato të Bashkimit Evropian ose të Agjencisë Ekzekutive për Arsimin dhe Kulturën Evropiane (EACEA). As Bashkimi Evropian e as autoriteti dhënës (EACEA) nuk mund të mbahet përgjegjës për to

Një projekt i Co-funded by the European Union bashkëfinancuar nga:

Dhe zbatuar nga:

PËRMBANJA

1. Përmbledhje Ekzekutive	7
2. Hyrje	10
2.1. Qëllimi i Librit të Bardhë dhe audienca e synuar	10
2.2. Rreth projektit MoMaVET	11
3. Përvoja MoMaVET: një pasqyrë praktike	12
3.1 Përmbledhje e objektivave të projektit	12
3.2 Roli i mobilitetit në AFP: pse ka rëndësi?	13
3.3. Rëndësia e mobilitetit për Shqipërinë:	15
3.4 Nevojat bazë të mobilitetit dhe vlerësimi i gatishmërisë së shkollave	16
3.5 Fokusi në Erasmus+ KA1 si mjet për ndërkombëtarizim	17
3.6 Partnerët dhe rolet e tyre në projekt	18
4. Zbatimi i mobilitetit: çfarë bëmë?	19
4.1 Përcaktimi i rolit të Menaxherit të Mobilitetit dhe kornizës së kompetencave	19
4.2 Programi i trajnimit dhe sistemi i Open Badge	20
4.3 Simulimi i aplikimit Erasmus+ KA1 dhe ciklit të jetës së projektit	20
4.4 Organizimi dhe zbatimi i mobilitetit të të nxënësve në Greqi	21
4.5 Vlerësimi dhe cilesimi i mobilitetit	22
5. Ajo që mësuam: reflektive nga terreni	22
5.1. Komentet nga studentët dhe mësuesit	22
5.2. Mësimet e nxjerra	23
5.3. Pengesa dhe rekomandime për të ardhmen	26
5.4 Rruga për zgjerimin e mobilitetit të të nxënësve në Shqipëri	28
6. Konkluzione: nga përvoja pilot tek transformimi i sistemit	29

Lista e shkurtimeve

BE	Bashkimi Evropian
TIK	Teknologjitë e Informacionit dhe Komunikimit
IT	Teknologjia e Informacionit
KA1	Veprimi Kryesor 1
MoMaVET	Menaxherët e mobilitetit për Arsimin dhe Formimin Profesional në Shqipëri
AKAFPK:	Agjencia Kombëtare e Arsimit dhe Kualifikimeve Profesionale e Shqipërisë
OB	Open Badge
AFP	Arsimi dhe Formimi Profesional

1. Përmbledhje Ekzekutive

Kjo përmbledhje ekzekutive ofron një tablo të projektit MoMaVET, duke theksuar mësimet e rëndësishme të marra, rekomandimet strategjike dhe një udhëzim për të ardhmen. Qëllimi i tij është të udhëzojë lexuesin përmes gjetjeve dhe propozimeve kryesore të dokumentit, të cilat zbulohen në kapitujt e mëposhtëm.

MoMaVET (Menaxherët e Mobilitetit për Arsimin dhe Formimin Profesional në Shqipëri, Projekti Nr. 101092422) është një projekt i Erasmus+ për ndërtimin e kapaciteteve në AFP që synon të forcojë aftësinë e sistemit të AFP-së në Shqipëri për të përdorur mobilitetin ndërkombëtar si një komponent strukturor të arsimit dhe formimit. Projekti veproi në dy nivele:

1. në nivel sistemi, duke rritur kapacitetin e AKAFPK-së për të hartuar, testuar dhe adoptuar procese që integrojnë mobilitetin në ofrimin e rregullt të AFP-së;
2. në nivel institucional, duke trajnuar mësuesit që të veprojnë si Menaxherë të mobilitetit, përgjegjës për planifikimin, zbatimin dhe vlerësimin e projekteve të mobilitetit në përputhje me standardet e Erasmus+ KA1.

Qëllimet kryesore të MoMaVET janë:

- të përgatisë shkollat e arsimit dhe formimit profesional në Shqipëri për pjesëmarrje në skemat e mobilitetit Erasmus+ KA1.
- të përcaktojë dhe testojë një kornizë kompetencash për Menaxherin e Mobilitetit të Arsimit dhe Formimit Profesional;
- të hartojë dhe të ofrojë një program trajnimi të kombinuar për mësuesit dhe stafin e AKAFPK.
- të simulojë procedurat kryesore të Erasmus+ (akreditimin dhe projektet afatshkurtra);
- të zbatojë një projekt pilot të mobilitetit që përfshin 50 studentë dhe 10 mësues nga 10 shkolla AFP në Greqi;
- të zhvillojnë mjete operative, një Manual të Menaxherit të Mobilitetit (D4.1) dhe një Dokument të Bardhë (D4.2) për politikëbërësit.

Metodologjia ndjek një qasje të të mësuarit nëpërmjet praktikës: së pari, mësuesit dhe stafi i AKAFPK mësojnë bazat; pastaj, ata simulojnë cikle të plota mobiliteti; në fund, ata zbatojnë kompetencat e fituara në një kontekst të vërtetë ndërkufitar.

Siç do të detajohet më tej në pjesën tjetër të dokumentit, të dhënat e mbledhura përmes trajnimit, simulimit dhe aktiviteteve pilot tregojnë se:

- Shkollat e arsimit dhe formimit profesional në Shqipëri kanë një nivel relativisht të ulët gatishmërie për mobilitetin Erasmus+. Ato kanë përvojë të mëparshme të kufizuar, nuk kanë role të caktuara për mobilitetin dhe pak procedura të brendshme.
- AKAFPK fiton përvojë praktike në hapjen dhe vlerësimin (e simuluar) të thirrjeve për akreditim dhe projekte afatshkurtra, si dhe në konceptimin e mjeteve të ngjashme me ato që përdoren nga Agjencitë Kombëtare të Erasmus+ në Shtetet Anëtare të BE-së.

- Mësuesit përmirësojnë ndjeshëm njohuritë dhe aftësitë e tyre pas pjesëmarrjes në trajnimet dhe simulimet MoMaVET, dhe shumë prej tyre ndihen të gatshëm të veprojnë si menaxherë të mobilitetit dhe të mbështesin strategjitë e ndërkombëtarizimit të shkollës.
- Studentët përfitojnë ndjeshëm nga ana personale, sociale dhe profesionale gjatë mobilitetit, përfshirë rritjen e AFPëbesimit, ndërgjegjësimin ndërkulturor, autonominë dhe aftësitë e të nxëniet në vendin e punës.

Këto gjetje janë në përputhje me kontekstin më të gjerë të politikave të BE-së, ku si Erasmus+ ashtu edhe Rekomandimi i Këshillit të vitit 2020 për arsimin dhe formimin profesional e njeh mobilitetin e të nxëniet si një nxitës kryesor të arsimit dhe formimit profesional modern, gjithëpërfshirës dhe me cilësi të lartë.

Mësimet e marra

Projekti jep disa mësimet në nivel sistemi:

- Mungesa e një strukture të dedikuar Erasmus+ për AFP në Shqipëri kufizon koordinimin, udhëzimin dhe shtrirjen e mobilitetit.
- Ka nevojë për një kornizë kombëtare akreditimi për të njohur gatishmërinë e shkollave për mobilitet.
- Kompetencat e mobilitetit duhet të integrohen në standardet e zhvillimit profesional të mësuesve dhe të njihen përmes mekanizmave të tillë si mikro-kredite (Open Badges).
- Forma kombëtare, materiale udhëzuese dhe një platformë digjitale mbështetëse do të reduktojnë ndjeshëm barrierat për shkollat.

Rekomandime strategjike

Bazuar në rezultatet e projektit MoMaVET, janë propozuar rekomandimet strategjike të mëposhtme për të forcuar integrimin afatgjatë të mobilitetit Erasmus+ në sistemin e AFP-së të Shqipërisë. Këto rekomandime i janë drejtuar autoriteteve kombëtare dhe institucioneve të AFP-së, duke pasqyruar rolet e tyre përkatëse në promovimin e ndryshimit sistematik dhe sigurimin e qëndrueshmërisë operative.

1. Për Autoritetet Kombëtare:

(AKAFPK dhe ministria përgjegjëse për arsimin dhe formimin profesional (AFP) dhe bashkëpunimin ndërkombëtar).

a) Të krijohet një strukturë koordinimi kombëtare për mobilitetin në AFP.

Krijoni një strukturë institucionale e dedikuar (p.sh. një njësi ose agjenci) që është përgjegjëse për koordinimin e Erasmus+ në sektorin e AFP. Kjo strukturë duhet të jetë e ngjashme me një institucion të tillë në vendet e BE-së (si INAPP në Itali ose IKY në Greqi), dhe duhet të sigurojë mbikëqyrje strategjike, mbështetje teknike dhe sigurim të cilësisë.

b) Zhvilloni dhe zbatoni një kornizë kombëtare akreditimi.

Bazuar në simulimin e projektit MoMaVET për të formalizuar një mekanizëm akreditimi që njeh gatishmërinë e shkollave AFP për mobilitet ndërkombëtar dhe siguron përputhshmërinë me standardet e cilësisë Erasmus+.

c) Standardizoni mjetet dhe burimet për shkollat.

Pajisni ofruesit e AFP me një paketë të unifikuar me mjete që përfshijnë forma të verifikuara, udhëzues, pyetje të shpeshta dhe modele të praktikave më të mira për të përmirësuar hartimin, zbatimin dhe raportimin e projekteve.

d) Institucionalizoni trajnimin për Menaxherët e Mobilitetit.

Njihni rolin e Menaxherëve të Mobilitetit brenda kornizës kombëtare të kualifikimeve dhe zhvillimit profesional. Siguroni trajnim të vazhdueshëm dhe të strukturuar bazuar në modelin MoMaVET për të rritur numrin e stafit të kualifikuar.

2. Për shkollat profesionale dhe qendrat e trajnimit:

a) Emëroni dhe fuqizoni Menaxherët e mobilitetit.

Emëroni stafin e trajnuar formalisht si menaxherë të mobilitetit për të udhëhequr strategjinë e ndërkombëtarizimit të shkollës, për të koordinuar projektet Erasmus+ dhe për të siguruar vazhdimësinë.

b) Krijoni grupe pune të brendshme për mobilitetin.

Formoni ekupe multidisciplinore për të ndarë përgjegjësitë në departamente të ndryshme, për të përmirësuar kujtesën institucionale dhe për të ulur varësinë nga drejtuesit individualë të projekteve.

c) Integrojeni mobilitetin në planet e zhvillimit të shkollës.

Integrojeni objektivat e mobilitetit në planifikimin strategjik dhe caktoni burime të dedikuara (kohë, buxhet dhe staf) për të siguruar zbatimin dhe monitorimin e tyre.

d) Promovoni një kulturë mobiliteti nëpërmjet përfshirjes të bashkëmoshatarëve dhe të diplomuarve.

Inkurajoni studentët dhe mësuesit që kthehen të ndajnë përvojat e tyre, të mbështesin pjesëmarrësit e rinj dhe të kontribuojnë në mësimin mes kolegësh dhe reflektimin institucional.

Rruga për të ardhmen

Duke u bazuar në përvojën MoMaVET dhe udhëzimet e BE-së (Udhëzuesi i Programit Erasmus+ 2024, korniza EQAAFP dhe Rekomandimi i Këshillit 2020 mbi arsimin dhe formimin profesional), Libri i Bardhë propozon udhërrëfyesin e mëposhtëm të përkohshëm për integrimin e mobilitetit në nivel sistemi:

Afatshkurtër (0–12 muaj):

- Krijoni një funksion koordinimi brenda AKAFPK.
- Përshtatni mjetet MoMaVET në forma kombëtare.
- Formalizoni rolin e Menaxherit të mobilitetit.
- Mbështetni shkollat pilot si mbështetës të hershëm.

Afati i mesëm (1–3 vjet):

- Zhvilloni një kornizë kombëtare akreditimi.
- Zgjeroni trajnimet.
- Integroni mobilitetin në proceset e zhvillimit të shkollës dhe të sigurimit të cilësisë.
- Zgjeroni partneritetet ndërkombëtare.

Në afat të gjatë (3–7 vjet), të kalohet drejt një strukture kombëtare të dedikuar për mobilitetin në AFP, të integrohet mobiliteti në legjislacionin e AFP-së dhe në kornizat e cilësisë, të sigurohet pjesëmarrje gjithëpërfshirëse në të gjitha rajonet dhe sektorët dhe të bëhet tranzicioni i plotë nga mobiliteti i bazuar në projekte drejt atij të bazuar në sistem.

MoMaVET tregon se si mobiliteti ndërkombëtar mund të përdoret për të nxitur reformën e AFP në Shqipëri. Zbatimi i rekomandimeve dhe i ecursë së përshkruar në këtë dokument të bardhë do t'i mundësonte Shqipërisë të zhvillojë gradualisht një system të AFP-së, në të cilin mobiliteti cilësor ndërkombëtar bëhet një mundësi reale dhe e qëndrueshme për të gjithë nxënësit dhe stafin, përputhje të plotë me standardet dhe praktikët evropiane.

2. Hyrje

Projekti MoMaVET u krijua për të forcuar kapacitetin e sistemit të Arsimit dhe Formimit Profesional (AVF) të Shqipërisë për të integruar mobilitetin ndërkombëtar të të nxënit si një komponent strukturor të arsimit dhe formimit profesional. Siç përcaktohet në 'Marrëveshjen e Grantit – Projekti 101092422 – MoMaVET', iniciativa vepron në nivel sistemi dhe shkolle, duke kombinuar ndërtimin e kapaciteteve strategjike me eksperimentimin praktik. Ky Libër i Bardhë është një nga rezultatet përfundimtare të projektit (Dorëzuesi 4.2), i hartuar për të informuar autoritetet kombëtare, politikanët, institucionet e Arsimit dhe Formimit Profesional (AFM) dhe palët e interesuara për mësimet e marra dhe hapat e ardhshëm për integrimin e mobilitetit në sektorin e AFP-së në Shqipëri.

2.1. Qëllimi i Librit të Bardhë dhe audienca e synuar

Qëllimi i këtij Libri të Bardhë është të konsolidojë provat, mjetet dhe përvojat e prodhuara nga projekti MoMaVET, duke i përkthyer ato në rekomandime strategjike dhe propozime me perspektivë për sistemin AFP të Shqipërisë. Më konkretisht, ai synon të:

- informojë politikëbërësit kombëtarë për mundësitë e integritit të mobilitetit në qeverisjen e AFP, në sigurimin e cilësisë dhe në kornizat e zhvillimit të mësuesve;
- të mbështesë shkollat e AFP duke prezantuar modele, mjete dhe praktika që dolën nga projekti dhe mund të përshtaten e zgjerohen nga institucione të tjera;

- udhëzojë mësuesit e AFP-së dhe Menaxherët e ardhshëm të Mobilitetit duke sqaruar kërkesat e kompetencave, përgjegjësitë dhe rrugët e zhvillimit profesional që lidhen me rolin, siç përcaktohen në dokumentin "Udhëzues për Menaxherët e mobilitetit" (Dorëzuesi 4.1);
- t'u ofrojë palëve të interesuara evropiane, përfshirë rrjetet e BE-së dhe partnerët ndërkombëtarë, material referimi që demonstroi gatishmërinë e Shqipërisë për t'u angazhuar në mobilitetin e AFP në përputhje me standardet Erasmus+;
- të kontribuojë në bashkëpunimin e Ballkanit Perëndimor duke treguar se si projektet e strukturuar për ndërtimin e kapaciteteve mund të mbështesin përputhshmërinë me kornizat e BE-së, siç janë Standardet e Cilësisë për Mobilitetin e AFP-së të Erasmus+ dhe Rekomandimi i EQAAFP.

Përfundimisht, Libri i Bardhë synon të lehtësojë tranzicionin nga një qasje e bazuar në projekte për mobilitetin ndërkombëtar drejt një modeli të bazuar në sistem, ku trajnimi ndërkufitar është një veçori e qëndrueshme dhe strategjike e ofrimit të AFP-së në Shqipëri.

2.2. Rreth projektit MoMaVET

MoMaVET – *Menaxherët e Mobilitetit për Arsimin dhe Trajnimin Profesional në Shqipëri* (Projekt Nr. 101092422) – është bashkëfinancuar nga Bashkimi Evropian në kuadër të Erasmus+ për Ndërtimin e kapaciteteve në AFP. Qëllimi i tij kryesor është të **forcojë kapacitetin institucional dhe njerëzor të Shqipërisë për të menaxhuar mobilitetin ndërkombëtar** brenda sistemit të AFP-së. Në veçanti, MoMaVET ndikon në dy nivele:

- Në nivel strategjik: forcon kapacitetin e Agjencisë Kombëtare për Arsimin dhe Formim Profesional dhe Kualifikime (AKAFPK), si vendimmarrëse, duke promovuar hartimin, testimin dhe përshtatjen e proceseve dhe metodave që integrojnë mobilitetin ndërkombëtar si pjesë të kurrikulave të rregullta të AFP-së. Kjo përfshin përgatitjen e shkollave të arsimit dhe formimit profesional për akreditim, në mënyrë që të realizojnë mobilitete të ngjashme me ato të financuara nga KA1 i Erasmus+, përcaktimin e kriterëve për emërimin e mësuesve të kualifikuar dhe krijimin e metodave dhe mjeteve për verifikimin e rezultateve të të nxënit nga mobiliteti.
- Në nivel operativ: trajnon "Menaxherët e mobilitetit", mësues të shkollave profesionale që të jenë në gjendje të hartojnë, organizojnë, zbatojnë dhe vlerësojnë strategji dhe aktivitete të mobilitetit të të nxënit ndërkombëtare dhe evropiane në shkollat e tyre.

Pas përcaktimit të grupit të aftësive të nevojshme për Menaxherët e mobilitetit, partnerët zhvilluan programet përkatëse të trajnimit dhe i ofruan ato në formë të kombinuar për një grup të përzgjedhur mësuesish. Trajnimi përfshinte procese me lojra për pjesëmarrjen në aktivitetet e mobilitetit, duke simuluar hapjen, aplikimin, zbatimin dhe vlerësimin e një skeme mobiliteti "të ngjashme me Erasmus+".

Ky project pilot përfshiu stafin e AKAFPK-së, 19 mësues dhe 50 studentë nga 10 shkolla profesionale që organizuan dhe përfunduan projekte mobiliteti të të mesuarit në vendin e punës

në Greqi. Rezultatet që Menaxherët e mobilitetit arritën në faza të ndryshme u njohën përmes një serie “Open Badges”.

MoMaVET është zbatuar nga një partneritet i fortë i organizatave shqiptare, italiane dhe greke, i mbështetur nga një grup i rëndësishëm partnerësh publikë dhe privatë të BE-së.

3. Përvoja MoMaVET: një pasqyrë praktike

3.1 Përmbledhje e objektivave të projektit

Objektivi i përgjithshëm i projektit MoMaVET është të mbështesë integrimin e strukturuar, të qëndrueshëm dhe cilësor të mobilitetit ndërkombëtar të të nxënësve në sistemin e Arsimit dhe Formimit Profesional (AFP) të Shqipërisë, në përputhje me parimet e Veprimit Kryesor 1 të Erasmus+ dhe kornizave të politikave evropiane për AFP-në. Në veçanti, projekti synon të rrisë aftësinë e Shqipërisë për të planifikuar, mbikëqyrur, zbatuar dhe për të vlerësuar lëvizshmërinë e të nxënësve si pjesë integrale të programeve të Arsimit dhe Formimit Profesional (AFP), në vend të aktiviteteve të izoluar ose ad hoc. Kjo do të ndihmojë që sektori i AFP të bëhet më i ndërkombëtarizuar, i modernizuar dhe më tërheqës.

Objektivat mund të përmbledhen si më poshtë:

Në një nivel strategjik, MoMaVET synon të forcojë kapacitetin institucional dhe të qeverisjes së sistemit të arsimit dhe formimit profesional në Shqipëri, me Agjencinë Kombëtare për Arsimin dhe Kualifikimet e Formimit Profesional (AKAFPK) që luan një rol qendror. Objektivat kryesore strategjike janë:

- të mbështesë AKAFPK-në në zhvillimin dhe testimin e procedurave, mjeteve dhe kriterëve për integrimin e mobilitetit të të nxënësve në kurrikulat e rregullta të arsimit dhe formimit profesional dhe në praktikat institucionale;
- të eksplorojë mundësueshmërinë e mekanizmave të akreditimit të stilit Erasmus për ofruesit e arsimit dhe formimit profesional në Shqipëri, për të mundësuar planifikim afatgjatë dhe siguri të cilësisë së aktiviteteve të mobilitetit;
- forcimin e përputhshmërisë me kornizat evropiane të cilësisë dhe transparencës, përfshirë EQAAFP, qasjet ndaj rezultateve të të nxënësve dhe validimin e të nxënësve joformal dhe informal.
- të ofrojë kontribute të bazuara në prova për zhvillimin e politikave dhe të kontribuojë në diskutimet kombëtare mbi reformën e AFP-së, ndërkombëtarizimin dhe njohjen e aftësive.

Në nivel operativ, projekti fokusohet në zhvillimin e kapitalit njerëzor në shkollat profesionale duke krijuar dhe validuar rolin e Menaxherit të mobilitetit në AFP. Objektivat kryesore operative janë:

- të trajtojë dhe pajisë mësuesit e AFP me kompetencat e nevojshme për të vepruar si Menaxherë të mobilitetit dhe për të menaxhuar ciklin e plotë të projekteve të mobilitetit Erasmus+ KA1.

- përcaktimin, testimin dhe verifikimin e një kornize kompetencash për Menaxherët e mobilitetit, që mbulon planifikimin strategjik, hartimin e projekteve, menaxhimin financiar dhe logjistik, bashkëpunimin me partnerët, vlerësimin dhe raportimin.
- të ofrojë një mënyrë trajnimi të kombinuar që kombinon mësimin teorik, praktikën e bazuar në simulim dhe zbatimin e vërtetë të mobilitetit;
- Të njohë kompetencat përmes kredencialeve digjitale (Open Badges) për të përmirësuar transparencën, transferueshmërinë dhe njohjen profesionale.

Një grup tjetër objektivash lidhet drejtpërdrejt me **nxënësit e arsimit dhe formimit profesional dhe me praktikantët mësimorë**, duke njohur vlerën e mobilitetit si një mjet pedagogjik, si:

- Përmirësimi i punësueshmërisë, aftësive transversale dhe ekspozimit ndërkombëtar të nxënësve të AFP-së, përmes përvojave të strukturuar të të nxënësve në vendin e punës;
- forcimin e lidhjes midis kurrikulave të AFP dhe nevojave të tregut të punës, veçanërisht përmes të nxënësve në vendin e punës në kontekste ndërkombëtare;
- Promovimi i përfshirjes, barazisë gjinore dhe mundësive të barabarta në aksesimin e mobilitetit;
- përmirësimi i kompetencave digjitale, gjuhësore dhe ndërkulturore mes nxënësve dhe mësuesve.

Së fundi, MoMaVET ka **objektiva më afatgjata** që shtrihen përtej kohëzgjatjes së projektit dhe justifikojnë prodhimin e këtij Libri të bardhë. Këto objektiva janë:

- të vlerësojë mundshmërinë dhe kushtet për integrimin e qëndrueshëm të mobilitetit të të nxënësve në kurrikulat e AFP-së në Shqipëri;
- identifikimin e pikave të forta, boshllëqeve, rreziqeve dhe faktorëve mundësues të institucionalizimit të mobilitetit në nivelet e shkollës dhe të sistemit;
- të ofrojë rekomandime konkrete për politikëbërësit dhe palët e interesuara bazuar në projekte pilot, në vend të supozimeve teorike;
- Të krijojë baza për zgjerimin e ardhshëm, replikimin dhe pjesëmarrjen e shkollave profesionale të Shqipërisë në Erasmus+ dhe programe të tjera ndërkombëtare.

Prandaj, Ky Libër i bardhë shërben si një mjet strategjik, duke përkthyer përvojën e projektit në udhëzime për të ardhmen për vendimmarrësit dhe praktikuesit.

3.2 Roli i mobilitetit në AFP: pse ka rëndësi?

Mobiliteti i tënxënësve luan një rol kryesor në rritjen e rëndësisë, cilësisë dhe tërheqjes së arsimit dhe formimit profesional (AFP), veçanërisht në kontekstet ku sistemet e AFP-së po reformohen dhe përputhen me standardet evropiane. Brenda kuadrit Erasmus+, mobiliteti nuk shihet si një përvojë ndërkombëtare e izoluar, por më tepër si një proces i strukturuar mësimor që nxit zhvillimin e aftësive, përmirëson punësueshmërinë dhe nxit inovacionin institucional.

Mobiliteti ndërkombëtar i nxënësve dhe i stafit është një shtyllë kryesore e Programit Erasmus+ 2021–2027. Sipas "**Udhëzuesit të Programit Erasmus+ 2024**", mobiliteti KA1 synon të përmirësojë:

- aftësitë profesionale përmes të mësuaritë në vendin e punës (ËBL) në mjedise autentike,
- aftësitë në gjuhë të huaj,
- ndërgjegjësimin ndërkulturor dhe aftësitë e buta,
- inovacionin dhe bashkëpunimin ndërkombëtar brenda sektorit të AFP-së.

"Rekomandimi i Këshillit për Arsimin dhe Formimin Profesional për konkurrueshmëri të qëndrueshme, drejtësi sociale dhe rezistencë (2020)" dhe "Rekomandimi EQAAFP 2020" theksojnë se mobiliteti forcon aftësinë e sistemeve të Afp-së për t'iu përgjigjur nevojave të tregut të punës dhe nxit përmirësimin e vazhdueshëm të cilësisë.

Për vende si Shqipëria, të cilat janë të angazhuara në një proces më të gjerë të integritit evropian, mobiliteti i të nxënësve përfaqëson një mundësi arsimore dhe një instrument strategjik për modernizimin e sistemit. Mobiliteti në arsimin dhe formimin profesional ka rëndësi sepse vepron njëkohësisht në nivel individual, institucional dhe sistemik.

Në **nivel të nxënësve**, mobiliteti krijon mjedise mësimore që shtrihen përtej kurrikulave kombëtare dhe mësimdhënies tradicionale në klasë. Duke marrë pjesë në praktika ndërkombëtare të të mësuarit në vendin e punës, **nxënësve të AFP-it fitojnë ekspozim ndaj mjediseve reale të punës**, teknologjive të përditësuara, standardeve profesionale dhe kulturave organizative që mund të mos jenë ende të integruara plotësisht në institucionet e vendi tëbtyre. Ky ekspozim mbështet zhvillimin e aftësive profesionale dhe teknike, ndërkohë që nxit edhe kompetenca transversale si zgjidhja e problemeve, puna në ekip, përshtatshmëria dhe komunikimi. Eksperienca e projektit MoMaVET konfirmon se nxënësve e perceptojnë mobilitetin si një përvojë transformuese që forcon motivimin, vetëbesimin dhe ndërgjegjësimin për rrugët e karrierës. Kjo kontribuon drejtpërdrejt në punësueshmërinë e tyre dhe zhvillimin e identitetit profesional.

Përtej aftësive teknike, mobiliteti ka një ndikim të rëndësishëm në **zhvillimin personal dhe shoqëror** të nxënësve. Të jetuarit dhe të mësuarit në një kontekst të ndryshëm kulturor dhe profesional mund të përmirësojnë kompetencën gjuhësore, ndërgjegjësimin ndërkulturor dhe pavarësinë, duke i përgatitur kështu nxënësve për një treg pune gjithnjë e më të ndërkombëtarizuar. Këto dimensione janë veçanërisht të rëndësishme në arsimin dhe formimin profesional (AFP), ku punësueshmëria varet gjithnjë e më shumë jo vetëm nga aftësitë profesionale, por edhe nga aftësia për të vepruar në mjedise të ndryshme dhe për t'iu përgjigjur kërkesave në ndryshim të vendit të punës. Kur përvojat e mobilitetit strukturohen dhe mbështeten në mënyrë efektive, ato funksionojnë si përshpejtues të fuqishëm të të nxënësve, në vend që të jenë ndërprerje afatshkurtra arsimore.

Mobiliteti gjithashtu ndihmon në adresimin e një prej sfidave të vazhdueshme me të cilat përballen sistemet e arsimit dhe formimit profesional: **mos-përputhja midis ofertës arsimore dhe nevojave të tregut të punës**. Të mësuarit në vëndin e punës ndërkombëtar u mundëson nxënësve dhe mësuesve të vëzhgojnë se si zbatohet në praktikë përmbajtja e trajnimit, si e përcaktojnë punëdhënësit cilësinë dhe produktivitetin, dhe si zbatohen standardet profesionale në situata reale. Në këtë mënyrë, mobiliteti vepron si një laborator për inovacionin e kurrikulës dhe përmirësimin e vazhdueshëm, në vend që të jetë një qëllim në vetvete.

Po aq i rëndësishëm është ndikimi i **mobilitetit në mësuesit dhe institucionet e arsimit dhe formimit profesional**. Përvojat e mobilitetit, veçanërisht kur mësuesit janë të përfshirë në proceset e planifikimit, organizimit dhe vlerësimit, mbështesin zhvillimin profesional dhe nxisin një ndryshim drejt një arsimit të përqendruar te nxënësi dhe të bazuar në kompetenca. Përmes MoMaVET, mësuesit kanë zhvilluar role të reja si Menaxherë mobiliteti, duke fituar aftësi në menaxhimin e projekteve, bashkëpunimin ndërkombëtar dhe sigurimin e cilësisë. Ky rol kontribuon në një ndryshim më të gjerë kulturor brenda shkollave profesionale, duke pozicionuar mësuesit si figura kyçe në proceset e ndërkombëtarizimit dhe zhvillimit institucional.

Në **nivel institucional**, mobiliteti i të nxënësve mund të forcojë **kapacitetin strategjik të shkollave të arsimit dhe formimit profesional**. Shkollat që kanë marrë pjesë në MoMaVET kanë raportuar rritje të vizibilitetit dhe një reputacion më të mirë, si dhe angazhim më të fortë me nxënësit dhe familjet. Këto grupe perceptojnë gjithnjë e më shumë mundësitë ndërkombëtare si një tregues të arsimit cilësor. Mobiliteti gjithashtu mbështet zhvillimin e partneriteteve ndërkombëtare, përmirëson planifikimin organizativ dhe krijon përvojë në menaxhimin e skemave të financimit evropian. Këto përfitime janë veçanërisht të rëndësishme për institucionet e arsimit dhe formimit profesional që tradicionalisht kanë pasur ekspozim të kufizuar ndaj bashkëpunimit ndërkombëtar.

Së fundi, mobiliteti ka një dimension të qartë shoqëror dhe politikbërje. Kur është i integruar në strategjitë institucionale dhe i mbështetur nga stafi i trajnuar dhe mekanizmat e sigurimit të cilësisë, ai kontribuon në gjithëpërfshirje, barazi dhe mundësi të barabarta. Ai mund të zgjerojë aksesin në mësim ndërkombëtar për nxënësit nga grupet e marginalizuara, të inkurajojë barazinë gjinore në pjesëmarrjen në arsimin dhe formimin profesional, dhe të promovojë vlera të tilla si hapja, diversiteti dhe qytetaria aktive. Projekti MoMaVET tregon se këto rezultate nuk janë automatike, por varen nga hartimi i planifikuar, strukturat e duhura mbështetëse dhe përputhshmëria me prioritetet e Erasmus+.

3.3. Rëndësia e mobilitetit për Shqipërinë:

Për Shqipërinë, mobiliteti për të mësuar është një mjet strategjik që mbështet integrimin gradual të vendit në Bashkimin Evropian dhe modernizimin e sistemit të saj të arsimit dhe formimit profesional. Harmonizimi progresiv me kornizat e arsimit dhe formimit të BE-së kërkon përputhje rregullatore dhe ekspozim praktik ndaj qasjeve evropiane të mësimdhënies, të nxënësve dhe formimit në vendin e punës.

Strategjia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive (NESS) 2024–2030 njeh në mënyrë eksplicite rëndësinë e ndërkombëtarizimit dhe mobilitetit në përmirësimin e cilësisë dhe përshtatshmërisë së programeve të AFP-së, forcimin e bashkëpunimit midis shkollave dhe ndërmarrjeve, modernizimin e praktikave të mësimdhënies dhe bërjen e rrugëve të AFP-së më tërheqëse për të rinjtë.

Skema e projektit MoMaVET ofron dëshmi konkrete se si këto objektiva politikash mund të zbatohen në praktikë. Siç dokumentohet në Raportin Përfundimtar D3.1 mbi Zbatimin e Programit Pilot të Trajnimit në Greqi, nxënësit e AFP-së nga Shqipëria që morën pjesë në mësimin ndërkombëtar të nxënësve në vendin e punës zhvilluan aftësi teknike praktike në mikpritje, turizëm dhe arte kulinare.

Ata gjithashtu përmirësuan aftësitë e tyre të komunikimit dhe fituan një përvojë ndërkulturore domethënëse.

Të gjithë këta faktorë janë të lidhur drejtpërdrejt me punësueshmërinë dhe gatishmërinë për tregun e punës. Në të njëjtën kohë, mësuesit e përfshirë në procesin e mobilitetit forcuan ekspertizën e tyre në planifikimin e projekteve, menaxhimin financiar dhe zbatimin e standardeve të cilësisë Erasmus+ dhe BE-së, duke forcuar kështu rolin e tyre si agjentë të ndryshimit institucional.

Përtej rezultateve individuale të të nxënës, mobiliteti ka rezultuar të jetë një katalizator për zhvillimin institucional. Ajo ka nxitur partneritete ndërkombëtare, ka mbështetur përputhshmërinë me kornizat evropiane të cilësisë së mobilitetit, ka inkurajuar adoptimin e praktikave më moderne të qeverisjes dhe menaxhimit në shkollat e AFP-it dhe ka promovuar integrimin e të nxënës përmes përvojës në programet formale të trajnimit.

Eksperienca MoMaVET tregon se mobiliteti nuk është thjesht një mundësi e njehershme, por një mjet strategjik për reformën sistematike të AFP-së në Shqipëri. Ai mund të lidhë ambiciet e politikave me transformimin konkret institucional dhe arsimor.

3.4 Nevojat bazë të mobilitetit dhe vlerësimi i gatishmërisë se shkollave

Projekti MoMaVET përfshiu një mostër përfaqësuese të sistemit AFP-së të Shqipërisë, duke përfshirë 10 shkollat AFP, 19 mësues AFP të trajnuar si Menaxherë të Mobilitetit dhe 50 nxënës që përfunduan një mobilitet pilot të strukturuar në Greqi. Ky shkallëzim i lejoi projektin të vlerësojë, në mënyrë realiste dhe të bazuar në prova, nivelin fillestar të gatishmërisë së institucioneve AFP për t'u angazhuar në mobilitet ndërkombëtar të të nxënës.

Vlerësimet bazë të kryera në fillim të projektit zbuluan se shumica e shkollave AFP pjesëmarrëse filluan nga një **nivel i ulët i përgatitjes institucionale për mobilitetin**. Përpara MoMaVET, aktivitetet e lidhura me mobilitetin ishin kryesisht të munguara ose të varura nga iniciativa individuale, në vend që të ishin të integruara në strukturat e shkollës. Një nga boshllëqet më kritike të identifikuar ishte mungesa e roleve institucionale të qartë të përcaktuara për menaxhimin e mobilitetit: asnjë nga shkollat pjesëmarrëse nuk kishte staf të caktuar zyrtarisht përgjegjës për menaxhimin e mobilitetit para projektit.

Njohja e kufizuar me procedurat e Erasmus+ gjithashtu u shfaq si një pengesë e rëndësishme. Mësuesit raportuan njohuri të pamjaftueshme për modelet e aplikimit, kërkesat e akreditimit, mjetet e raportimit dhe strukturat e buxhetit, gjë që e bënte të vështirë pjesëmarrjen e pavarur në thirrjet KA1 të Erasmus+. Kjo u përkeqësua nga kapaciteti i kufizuar për kërkimin e partnerëve, pasi shkollat nuk kishin metodologji dhe rrjete për të identifikuar dhe vlerësuar organizata pritëse të besueshme jashtë vendit.

Në nivel organizativ, analiza bazë theksoi mungesën e procedurave të brendshme për të mbështetur mobilitetin. Shumica e shkollave nuk kishin një strategji të përcaktuar mobiliteti, qasje për

menaxhimin e rrezikut ose mekanizma sigurimi të cilësisë të lidhur me aktivitetet ndërkombëtare. Përvoja me mësimin në vendin e punës jashtë vendit ishte gjithashtu shumë e kufizuar, me pak institucione që më parë kishin marrë pjesë në marrëveshje të strukturuar ndërkufitare për të nxënëit në vendin e punës.

Në të njëjtën kohë, trajnimi dhe zbatimi pilot ndihmuan në sqarimin e nevojave dhe prioriteteve në zhvillim të shprehura nga shkollat dhe mësuesit. Këto përfshinin:

- nevojën për template operative praktike për aplikimet, marrëveshjet e të nxënëit dhe raportimin;
- udhëzime të strukturuar mbi standardet e cilësisë Erasmus+; mekanizma më të fortë mbështetës në nivel kombëtar;
- dhe një kornizë për zhvillim profesional e aftë të njohë dhe të validojë kompetencat e lidhura me mobilitetin.

Mësuesit dhe stafi i AKAFPK-së theksuan vazhdimisht rëndësinë e mekanizmave afatgjatë në nivel sistemi për të ngulitur mobilitetin brenda organizimit të rregullt dhe planifikimit strategjik të shkollave të arsimit dhe formimit profesional, në vend që ta trajtojnë atë si një aktivitet të rastësishëm ose të nxitur nga jashtë.

3.5 Fokusi në Erasmus+ KA1 si mjet për ndërkombëtarizim

Erasmus+ Key Action 1 (KA1), Mobiliteti i Mësimin të Individëve, është programi kryesor i Komisionit Evropian për të mbështetur mobilitetin ndërkombëtar të mësimin për nxënësit dhe stafin. Organizatat pjesëmarrëse në fushën e arsimit dhe formimit profesional (AFP) mund të organizojnë aktivitete mësimore transnacionale nën KA1 që kanë një efekt pozitiv dhe të qëndrueshëm te pjesëmarrësit, institucionet dhe sistemet më të gjera të politikave. Këto aktivitete të mobilitetit synojnë të përmirësojnë rezultatet e të nxënëit, të rrisin punësueshmërinë dhe të nxisin zhvillimin e kompetencave kyçe, si aftësitë gjuhësore, aftësitë digjitale, iniciativa dhe ndërgjegjësimi ndërkulturor, duke forcuar njëkohësisht kapacitetin institucional për të funksionuar në një kontekst evropian gjithnjë e më të ndërlidhur.

Specifikisht në sektorin e arsimit dhe formimit profesional (AFP), mobiliteti KA1 mbështet një larmi aktivitete për nxënësit dhe stafin, të tilla si praktika, kurse për zhvillim profesional, vëzhgim në vendin e punës (job shadowing) dhe vendosje të strukturuar që lidhin arsimin me tregun e punës. Këto aktivitete kanë dy objektiva kryesore: t'u ofrojnë individëve mundësi të kuptimshme ndërkombëtare për të mësuar dhe të promovojnë internacionalizimin dhe zhvillimin organizativ të ofruesve të AFP.

Përmes këtyre aktiviteteve, Erasmus+ KA1 promovon praktikën më të mira, qasjet pedagogjike inovative dhe mekanizmat e sigurimit të cilësisë që përputhen me standardet dhe kornizat e politikave evropiane, si Agjenda Evropiane e Aftësive dhe Deklarata e Osnabrückut.

KA1 u ofron shkollave të AFP dy rrugë angazhimi:

- projekte afatshkurtra të mobilitetit, të cilat janë ideale për shkollat që sapo po fillojnë me iniciativa mobiliteti, dhe,
- akreditimi Erasmus+ për mobilitetin e të nxënës dhe të stafit që u mundëson organizatave të përfshijnë mobilitetin në planifikimin e tyre strategjik afatgjatë dhe të marrin financim të qëndrueshëm për disa vjet.

Kjo qasje e dyfishtë inkurajon institucionet e arsimit dhe formimit profesional të adoptojnë një qasje më të qëllimshme dhe të qëndrueshme ndaj ndërkombëtarizimit, duke u larguar nga mobilitetet e izoluara drejt strategjive të integruara që kontribuojnë në mësimin organizativ dhe përmirësimin e cilësisë.

Eksperiencia MoMaVET ilustron se si KA1 mund të shërbejë si një levë strukturore për ndryshim në sistemin AFP të Shqipërisë. Duke u angazhuar në proceset e KA1, shkollat pjesëmarrëse kanë forcuar aftësinë e tyre për të planifikuar, zbatuar dhe vlerësuar mobilitetin ndërkombëtar, kanë zhvilluar partneritete me homologë evropianë dhe kanë adoptuar praktika të orientuara drejt cilësisë që shtrihen përtej mobiliteteve individuale.

Për nxënësit, mobiliteti i mbështetur nga KA1 rrit kompetencat dhe ofron ekspozim ndërkulturor, të cilat kontribuojnë drejtpërdrejt në punësueshmëri.

Për mësuesit dhe stafin institucional, KA1 krijon mundësi për zhvillim profesional në fusha të tilla si menaxhimi i projekteve, inovacioni i kurrikulës dhe përputhshmëria me standardet e cilësisë së BE-së.

3.6 Partnerët dhe rolet e tyre në projekt

Eksperiencia pilot e zhvilluar brenda projektit MoMaVET u zbatua përmes një partneriteti strategjik dhe operativ. Çdo organizatë kontribuoi me ekspertizë që ishte plotësuese dhe në përputhje me mandatin e saj institucional dhe sfondin profesional. Ky ndarje e qartë e roleve siguroi që projekti të adresonte si objektivat në nivel sistemi ashtu edhe kërkesat praktike të zbatimit në përputhje me parimet e Erasmus+ KA1.

Në nivel sistemi dhe qeverisjeje, Agjencia Kombëtare e Arsimit, Formimit Profesional dhe Kualifikimeve (AKAFPK) luajti një rol kyç në integrimin e pilotit në kontekstin e reformës kombëtare të AFP-së. AKAFPK veproi si lehtësues institucional dhe aktor politik, duke mbështetur simulimin e procedurave të Erasmus+ KA1, duke marrë pjesë në vlerësimin e aplikacioneve për mobilitet dhe duke lidhur rezultatet e projektpilotit me prioritetet kombëtare që lidhen me sigurimin e cilësisë, akreditimin dhe zhvillimin e kurrikulës. Përmes kësaj përfshirjeje, projekti pilot u lidh me diskutime më të gjera mbi mundësinë e integritit të mobilitetit për të nxënësit në ofrimin e rregullt të arsimit dhe formimit profesional në Shqipëri.

Partneri koordinues, IFOA (Itali), ishte përgjegjës për koordinimin e përgjithshëm të projektit, dizajnin metodologjik dhe sigurimin e cilësisë. Duke u bazuar në përvojën e tij të gjerë në mobilitetin Erasmus+ dhe ndërtimin e kapaciteteve në AFP, IFOA udhëhoqi zhvillimin e kornizës së kompetencave të Menaxherit të Mobilitetit, programit të trajnimit dhe qasjes së të nxënës të bazuar

në simulim. Ata gjithashtu siguruan përputhshmërinë me kërkesat administrative, financiare dhe të raportimit të Erasmus+ KA1, duke ofruar udhëzime të strukturuar dhe mentorim për partnerët shqiptarë dhe mësuesit pjesëmarrës.

AKMI, partneri grek, mori rolin e koordinimit të procesit të simulimit në bashkëpunim me AKAFPK si dhe të organizatës pritëse për përvojën pilot të mobilitetit në Greqi. AKMI krijoi një proces aplikimi për akreditim dhe mobilitet afat-shkurtër, si pjesë e zbatimit në praktikë të njohurive teorike të fituara më parë, proces që u realizua më tej nga AKAFPK dhe shkollat shqiptare të AFP-së si përfutjes. Ndërkohë, AKMI organizoi dhe realizoi aktivitete mësimore të bazuara në punë, të koordinuara me kompanitë pritëse, menaxhoi logjistikën dhe ofroi mbështetje arsimore dhe operative në vend. Në këtë rol, AKMI i mundësoi pjesëmarrësve të angazhohen në mjedise autentike pune, duke siguruar që aktivitetet e mobilitetit të përmbushnin standardet e cilësisë dhe kërkesat për rezultatet e të nxëniet të programit Erasmus+.

Shkollat e AFP-së dhe mësuesit pjesëmarrës nga Shqipëria ishin kontribuesit kryesorë operativë në fazën pilot. Duke vepruar si Menaxherë të Mobilitetit në zhvillim, mësuesit ishin të përfshirë drejtpërdrejt në përgatitjen, organizimin, zbatimin dhe vlerësimin e aktiviteteve të mobilitetit, duke aplikuar kompetencat e sapo fituara në kushte reale. Shkollat e AFP-së ofruan një kontekst institucional ku do të testoheshin proceset e lidhura me mobilitetin dhe do të vlerësohen përkatësia, realizueshmëria dhe qëndrueshmëria e tyre në nivel shkolle.

Struktura e partneritetit e përmendur më sipër i mundësoi pilotit MoMaVET të funksionojë si një proces eksperimentimi me shumë nivele, duke kombinuar angazhimin politik, ndërtimin e kapaciteteve institucionale dhe zbatimin praktik. Kjo qasje bashkëpunuese gjeneroi njohuri të bazuara në prova që janë drejtpërdrejt të rëndësishme për integrimin e ardhshëm të mobilitetit të të nxëniet në sistemin e AFP të Shqipërisë.

4. Zbatimi i mobilitetit: çfarë bëmë?

Ky kapitull përshkruan se si projekti MoMaVET i ktheu objektivat e tij strategjike në realitet duke hartuar, testuar dhe zbatuar një përvojë të strukturuar të mobilitetit të të nxëniet. Ai dokumenton hapat kryesorë të projektpilotit, nga përcaktimi i roleve dhe kompetencave profesionale deri te organizimi, realizimi dhe vlerësimi i aktiviteteve të mobilitetit në Greqi.

4.1 Përcaktimi i rolit të Menaxherit të Mobilitetit dhe kornizës së kompetencave

Hapi i parë në procesin e zbatimit përfshiu sqarimin dhe përcaktimin e rolit të Menaxherit të Mobilitetit të AFP në mungesë të një Profili Profesional të plotë brenda kornizës ESCO. Duke u bazuar në qasjet evropiane të bazuara në kompetenca dhe në kërkesat e veçanta të sistemit të AFP-së në Shqipëri, projekti përcaktoi përgjegjësitë profesionale dhe kompetencat kryesore të një roli

(Menaxher i Mobilitetit) të ngarkuar me planifikimin, zbatimin, monitorimin dhe vlerësimin e aktiviteteve të mobilitetit të të nxënësve në përputhje me kriteret e Erasmus+ KA1.

Ky rol më pas u vu në praktikë nga mësuesit e AFP të përfshirë në pilot, duke zhvendosur fokusin nga një përkufizim teorik drejt një pozicioni praktik brenda shkollave. Korniza e kompetencave të prezantuar mbulon planifikimin strategjik të mësimin profesional, menaxhimin e projekteve, procedurat financiare dhe administrative, bashkëpunimin me partnerët, sigurimin e cilësisë dhe validimin e rezultateve të të nxënësve. Korniza ofroi strukturën referencë për aktivitetet e trajnimit, simulimit dhe vlerësimit gjatë gjithë pilotit si dhe shërbeu si bazë për krijimin në të ardhmen të një profili konkret që integron njohuritë, aftësitë dhe kompetencat e nevojshme për realizimin efikas të aktiviteteve të mobilitetit në kuadër të programit Erasmus+ KA1.

4.2 Programi i trajnimit dhe sistemi i Open Badge

Bazuar në kornizën e kompetencave, MoMaVET zbatoi një program të strukturuar trajnimi për mësuesit e arsimit dhe formimit profesional. I koordinuar nga IFOA, programi kombinonte kontributin teorik me mësimin e aplikuar. Programi synonte t'i pajiste mësuesit me njohuritë dhe aftësitë e nevojshme për të vepruar si Menaxher të Mobilitetit, duke mbuluar tema të tilla si rregullat e Erasmus+ KA1, dizajni i projektit, menaxhimi, raportimi dhe standardet e cilësisë.

Për të promovuar transparencën dhe njohjen e rezultateve të të nxënësve, trajnimi u lidh me një sistem Open Badge që përparonte ndërsa të nxënësve fitonin aftësi. Çdo badge korrespondonte me një fazë specifike të fitimit të kompetencës, duke filluar nga kuptimi i ciklit të mobilitetit deri te zbatimi dhe vlerësimi i mobiliteteve të të nxënësve. Ky sistem mundësoi që kompetencat e mësuesve të vërtetohen gradualisht, duke lidhur zhvillimin profesional me përvojën praktike.

4.3 Simulimi i aplikimit Erasmus+ KA1 dhe ciklit të jetës së projektit

U zhvillua një simulim gjithëpërfshirës për t'i njohur mësuesit e AFP dhe stafin e AKAFPK me dy mekanizmat kryesorë të KA1. Procesi pasqyroj procedurat administrative të BE-së dhe përgatiti institucionet shqiptare për pjesëmarrje të ardhshme në Erasmus+. Ai përfshiu simulimin e:

- një akreditim në AFP (KA120), i cili kërkon një Plan Erasmus afatgjatë; dhe
- një Projekt Mobiliteti Afatshkurtër (KA122), i cili fokusohet në cikle të AFPme mobiliteti.

Rezultatet e pritshme nga ky proces simulimi ishin, nga njëra anë, njohja e Mësuesve të AFP-së (dhe stafit administrativ) me përgatitjen e aplikimeve përkatëse duke përdorur mekanizmat e treguar (platforma online Erasmus+ dhe Solidarity Corps) dhe, nga ana tjetër, trajnimi i stafit të AKAFPK-së mbi draftimin e aplikimeve të pjesëmarrësve, analizimin e kriterëve të cilësisë, vlerësimin e propozimeve të dorëzuara duke ndjekur standarde të ngjashme me ato të Agjencive Kombëtare

Erasmus+, si dhe ndërveprimin me template-t identike me ato të përdorura nga Autoritetet kompetente. Ky ushtrim:

- forcoi kuptimin e kërkesave të cilësisë së BE-së;
- i mundësoi AKAFPK-së të testojë metodologjitë e vlerësimit;
- u siguroi mësuesve njohuri operative me KA1;
- theksoi boshllëqet institucionale dhe fushat për përmirësim.

Simulimi përfshiu stafin e AKAFPK, 19 mësues dhe 10 shkolla AFP.

Ky fazë testoi kapacitetin operativ të Menaxherëve të Mobilitetit të sapo trajnuar dhe u siguroi atyre përvojë praktike në zbatimin e standardeve të cilësisë Erasmus+, parimeve të përfshirjes dhe rregullave financiare në situata reale.

4.4 Organizimi dhe zbatimi i mobilitetit të nxënësve në Greqi

Pas fazës së simulimit, projekti kaloi në zbatimin e mobiliteteve reale të nxënësve në Greqi, të cilat u pritën nga AKMI. Në bashkëpunim me shkollat e AFP-së, kjo fazë përfshiu përzgjedhjen e pjesëmarrësve, përgatitjet logjistike, ofrimin e trajnimit para nisjes, hartimin e marrëveshjeve të nxënësve dhe koordinimin me organizatat pritëse.

Mobiliteti u zbatua në tre faza gjatë disa muajve, nga dhjetori 2024 deri në maj 2025. Ai përfshiu 50 nxënës të AFP dhe 10 mësues/Menaxherë Mobiliteti të AFP nga 10 shkolla AFP shqiptare. Ata morën pjesë në aktivitete njëjavore në Athinë, siç dokumentohet në D3.1.

Organizimi ndoqi Standardet e Cilësisë për Mobilitetin AFP të Erasmus+, duke përfshirë:

- marrëveshje mësimore të përcaktuara për nxënësit dhe mësuesit,
- rezultate të qarta të nxënësve për nxënësit dhe mësuesit,
- masa të përshtatshme logjistike dhe sigurie,
- mentorim dhe mbikëqyrje të vazhdueshme,
- orare të strukturuar që kombinonin trajnimin praktik dhe ekspozimin kulturor.

Aktivitetet u fokusuan strategjikisht në Turizëm dhe Mikpritje, duke mundësuar rrugë të koherente të nxënësve dhe një lidhje të fortë me sektorin.

Aktivitetet e nxënësve në vendin e punës

Komponenti kryesor arsimor i programit të mobilitetit përfshinte aktivitete të strukturuar të nxënësve në vendin e punës në fushat e mikpritjes, turizmit dhe arteve kulinare. Nxënësit morën pjesë në trajnime praktike brenda kompanive dhe mjediseve të trajnimit profesional, duke kombinuar zhvillimin e aftësive teknike me kompetenca transversale të tilla si puna në ekip, komunikimi dhe ndërgjegjësimi ndërkulturor.

Mësuesit shoqëruan dhe vëzhguan këto aktivitete, duke reflektuar mbi përputhshmërinë e kurrikulës, metodat e mësimdhënies dhe përputhjen midis ofrimit të trajnimit dhe nevojave të tregut

të punës. Kjo perspektivë e dyfishtë forcoi programin e mobilitetit si një proces të të nxënës të përqendruar te nxënësi dhe të të nxënës institucional. Aktivitete shtesë për mësuesit përfshinin seminare të specializuara mbi fusha të veçanta (p.sh. struktura e buxhetit në një propozim), diskutime grupore mbi sfidat e hasura gjatë organizimit dhe zbatimit të mobiliteteve, si dhe aktivitete reflektimi mbi fuqitë dhe dobësitë dhe identifikimin e fushave për përmirësim.

4.5 Vlerësimi dhe cilesimi i mobilitetit

Hapi përfundimtar i zbatimit u përqendrua në vlerësimin dhe vlerësimin e përvojës së mobilitetit. U mbledhën komente nga nxënësit, mësuesit dhe aktorët institucionalë përmes pyetësorëve të strukturuar dhe seancave të reflektimit. Vlerësimi trajtoi rezultatet e të nxënës, efektivitetin organizativ të -it dhe kënaqësinë e përgjithshme, duke ofruar dëshmi të ndikimit të mobilitetit në nivel individual dhe institucional (D3.1 Raporti Përfundimtar) dhe ofruan mësim të vlefshme për pikat e forta të programit dhe fushat për përmirësim, duke përfshirë rekomandime strategjike me rëndësi në nivel politik.

Kjo fazë gjithashtu mbështeti validimin përfundimtar të kompetencave përmes sistemit Open Badge dhe informoi reflektime më të gjera mbi qëndrueshmërinë, shkallëzueshmërinë dhe rëndësinë për politikën. Rezultatet e vlerësimit përdoren në këtë Libër të Bardhë, duke lidhur provat nga pilotimi me rekomandimet strategjike për integrimin e mobilitetit të të nxënës në sistemin AFP të Shqipërisë.

5. Ajo që mësuam: reflektime nga terreni

5.1. Komentet nga studentët dhe mësuesit

Si pjesë e fazës pilot të projektit MoMAVET, u mbledhën komente të strukturuar nga nxënësit dhe mësuesit e arsimit dhe formimit profesional (AFP) përmes anketave, seancave të reflektimit dhe diskutimeve në grupe të fokusit. Këto komente ofrojnë dëshmi cilësore dhe sasiore të ndikimit arsimor, profesional dhe personal të përvojës së trajnimit dhe mobilitetit ndërkombëtar (shih Raportin Përfundimtar D3.1 mbi Zbatimin Pilot të Trajnimit në Greqi).

Komentet nga studentët dhe mësuesit konfirmojnë se piloti MoMAVET pati një ndikim të rëndësishëm, që shtrihej shumë përtej përvojave individuale të mobilitetit. Ai forcoi aftësitë, motivimin dhe gatishmërinë institucionale, duke theksuar rolin e mobilitetit të të nxënës si një praktikë arsimore me kuptim dhe si një nxitës për zhvillimin e qëndrueshëm të AFP në Shqipëri (Raporti Përfundimtar D3.1).

Për shumë nxënësit të AFP-it në Shqipëri, pjesëmarrja në mobilitetin e të nxënës në Greqi ishte përvoja e tyre e parë jashtë vendit, duke shënuar një pikë kthese të rëndësishme në rrugëtimin e tyre personal dhe arsimor. Nxënësit raportuan në mënyrë të vazhdueshme rritje të AFPëbesimit, një

ndjenjë më të fortë pavarësie dhe një perspektivë më të gjerë për të ardhmen e tyre. Reflektimet theksuan zhvillimin e kompetencave ndërpersonale dhe ndërkulturore, veçanërisht në lidhje me punën në ekip, komunikimin dhe përshtatjen me mjedise pune të ndryshme. Siç vuri në dukje një pjesëmarrës, *'Ky mobilitet më ka dhënë një përvojë të paharrueshme. Mësova si të bashkëpunoj me njerëz nga kultura të tjera, dhe u bëra më i sigurt në prezantimin e AFPes time'* (koment i studentit, raporti përfundimtar D3.1).

Përtej aftësive profesionale, studentët theksuan ndikimin emocional dhe motivues të mobilitetit. Përvoja të tilla si udhëtimi në mënyrë të pavarur, puna në një mjedis ndërkombëtar dhe angazhimi me praktika të ndryshme kulturore kontribuuan në një ndjenjë të rinovuar ambicie dhe përgjegjësie. Dëshmitë e mbledhura gjatë ngjarjes përmbyllëse të projektit në Tiranë konfirmuan se lëvizshmëria kishte rimodeluar aspiratat e të nxënësve dhe kishte forcuar angazhimin e tyre për arsim të mëtijshëm dhe zhvillim profesional.

Mësuesit që morën pjesë në pilot-projekt dhe u trajnuan si Menaxherë të Mobilitetit në të ardhmen gjithashtu raportuan përfitime të konsiderueshme. Përmes një kombinimi të trajnimit teorik, ushtrimeve simulimi dhe zbatimit të projekteve reale të mobilitetit në kuadër të Erasmus+ KA1, mësuesit fituan një kuptim praktik të procedurave dhe zhvilluan besimin për të menaxhuar projektet e mobilitetit në mënyrë të pavarur.

Siç reflektoi një mësues, *'Kjo përvojë më ndihmoi të kuptoj jo AFPm procedurat, por edhe vlerën më të thellë të mobilitetit. Tani mund të mbështes qëllimet e ndërkombëtarizimit të shkollës sime në një mënyrë konkrete'* (koment i mësuesit, raporti përfundimtar D3.1).

Mësuesit raportuan disa rezultate kyçe, duke përfshirë njohjen e përmirësuar me mjetet dhe modelet e Erasmus+, aftësinë praktike për të udhëhequr të nxënësve në të gjitha fazat e ciklit të mobilitetit dhe shfaqjen e një roli të ri profesional si promovues dhe koordinatorë të ndërkombëtarizimit brenda shkollave të tyre. Ata gjithashtu theksuan rëndësinë e të nxënësve ndërmjet kolegëve dhe punës në ekip gjatë procesit të trajnimit, pasi këto nxitën besimin, përgjegjësinë e përbashkët dhe pronësinë kolektive të strategjive të mobilitetit.

5.2. Mësimet e nxjerra

Faza pilot e projektit MoMaVET ofroi dëshmi të qartë se si shkollat, mësuesit dhe nxënësit e arsimit dhe formimit profesional në Shqipëri angazhohen në mobilitetin ndërkombëtar të të nxënësve në praktikë.

Këto përfundime burojnë nga zbatimi i drejtpërdrejtë i aktiviteteve të trajnimit dhe të mobilitetit, si dhe nga reagimet e pjesëmarrësve dhe përvoja e partnerëve ndërkombëtarë të përfshirë.

Mësimet kryesore të nxjerra gjatë fazës pilot janë përmbledhur në tabelën më poshtë dhe përbëjnë bazën e rekomandimeve.

Fusha	Mësim i nxjerrë	Dëshmi nga faza pilot	Implikimet për politikën dhe praktikën e arsimit dhe formimit profesional
Gatishmëria institucionale	Shkollat e AFP-së kërkojnë mbështetje të strukturuar organizative për t'u paraprake angazhuar në mobilitet	Shumica e shkollave nuk kishin asnjë strategji brendshme ose role të caktuara para MoMaVET procedurave dhe planifikimit strategjik	Mobiliteti duhet të integrohet në qeverisjen e roleve të përcaktuara, procedura të shkollës përmes roleve të përcaktuara, para MoMaVET procedurave dhe planifikimit strategjik
Role profesionale	Roli i Menaxherit të Mobilitetit është thelbësor për zbatimin efektiv të mobilitetit	Mësuesit e trajnuar si Menaxherë të Mobilitetit koordinuan me sukses aplikimet, mobilitetet dhe vlerësimin	Njohja formale dhe institucionalizimi i rolit të Menaxherit të Mobilitetit forcon qëndrueshmërinë
Zhvillimi i kompetencave	Menaxhimi i mobilitetit kërkon një grup kompetencash të veçantë dhe të strukturuar	Mësuesit fillimisht nuk kishin njohuri për rregullat e Erasmus+, buxhetimin dhe raportimin, por i përmirësuan përmes trajnimit dhe praktikës	Ndërtimi i kapaciteteve të synuara është një parakusht për mobilitet cilësor dhe duhet të zgjerohet në nivel kombëtar
Qasja e trajnimit	Mësimi i kombinuar dhe simulimi janë mjete efektive përgatitore	Simulimi i thirrjeve Erasmus+ KA1 përmirësoi kuptimin e ciklit të plotë të mobilitetit	Trajnimi praktik, i bazuar në skenarë, duhet të plotësojë mësimin teorik në zhvillimin e stafit
Bashkëpunimi me partnerët	Kërkimi i partnerëve dhe bashkëpunimi janë pika të dobëta për shkollat e arsimit dhe formimit profesional	Shkollat në fillim nuk kishin metodologji dhe rrjete për të identifikuar organizata pritëse të besueshme	Nevojiten mbështetje të strukturuar për kërkimin e partnerëve dhe mekanizma rrjetëzimi në nivel sistemi
Ndikimi të nxënësit	Mobiliteti ka efekte të forta arsimore dhe motivuese mbi nxënësit	Studentët zhvilluan aftësi teknike, përshkruese dhe ndërkulturore dhe raportuan rritje të AFPëbesimit	Mobiliteti duhet të njihet si një mjet themelor brenda kurrikulave të arsimit dhe formimit profesional

Fusha	Mësim i nxjerrë	Dëshmi nga faza pilot	Implikimet për politikën dhe praktikën e arsimit dhe formimit profesional
Ndikimi i mësuesit	Mobiliteti forcon identitetin profesional dhe AFPëbesimin e mësuesve	Mësuesit raportuan përmirësim të aftësisë për të menaxhuar projekte dhe për të mbështetur internacionalizimin e shkollës	Mobiliteti dhe përfshirja e mësuesve duhet të promovohen si zhvillim profesional
Të nxënit në vendin e punës	Internacionalizimi i Të nxënit në Punë rrit relevancën e kurrikulës	Mësuesit përfituan nga ekspozimi i vërtetë në vendin e punës në sektorët e mikpritjes, turizmit dhe kulinarisë	Të nxënit në vendin e punës duhet të lidhet me rezultatet e të nxënit dhe rishikimin e kurrikulës
Sigurimi i cilësisë	Standardet e cilësisë janë thelbësore për një mobilitet me kuptim	Marrëveshjet e të nxënit, përgatitja dhe vlerësimi përmirësuan rezultatet	Përputhshmëria me standardet e cilësisë së Erasmus+ duhet të zbatohet në mënyrë sistematike
Qëndrueshmëria	Mobiliteti nuk është i qëndrueshëm pa mbështetje në nivel sistemi	Shkollat shprehën nevojën për udhëzime kombëtare dhe mekanizma afatgjatë	Kornizat kombëtare dhe strukturat e mbështetjes janë të nevojshme për të ankoruar mobilitetin në sistemet e arsimit dhe formimit profesional

5.3. Pengesa dhe rekomandime për të ardhmen

Projekti MoMaVET identifikoi disa pengesa të ndërlidhura që aktualisht pengojnë efektivitetin dhe qëndrueshmërinë e mobilitetit ndërkombëtar të të nxënësve brenda sistemit AFP të Shqipërisë. Në të njëjtën kohë, kjo përvojë ka dhënë tregues të qartë për veprimet e nevojshme për t'u përballur me këto sfida dhe për të mbështetur zhvillimin në nivel sistemi (*shih Raportin Përfundimtar mbi Zbatimin e Pilotit të Trajnimit në Greqi, D3.1, dhe Handbook i Menaxherit të Mobilitetit, D4.1*).

- Një kufizim kyç në nivel sistemi është **mungesa e një strukture kombëtare të posaçme koordinimi për aktivitete në kuadër të KA1 (për mobilitetin në arsimin dhe formimin profesional)**. Ndryshe nga shumë vende anëtare të BE-së, Shqipëria nuk ka një njësi që është posaçërisht përgjegjëse për udhëheqjen, mbështetjen dhe sigurimin e cilësisë së mobilitetit Erasmus+ në sektorin e arsimit dhe formimit profesional. Krijimi i një funksioni kombëtar koordinimi brenda AKAFPK-së ose i lidhur ngushtë me të do të përmirësonte koherencën, do të lehtësonte ndërtimin e kapaciteteve dhe do të mundësonte tranzicionin nga iniciativa të izoluar drejt një sistemi të strukturuar mobiliteti.
- Në nivel institucional, **mobiliteti shpesh menaxhohet në mënyrë të fragmentuar**, i nxitur nga iniciativa individuale dhe jo i integruar në strategjitë e shkollës. Përvoja e MoMaVET tregon se formalizimi i roleve si Menaxheri i Mobilitetit, prezantimi i konceptit të formulimit të strategjive konkrete të ndërkombëtarizimit dhe integrimi i objektivave të mobilitetit në Planet e Zhvillimit të Shkollës ashtu si edhe promovimi i mekanizmave të brendshëm të bashkëpunimit janë thelbësore për të siguruar vazhdimësinë dhe përputhshmërinë me prioritetet institucionale.
- **Hendekët e kapacitetit midis stafit mësimdhënës dhe administrativ** vazhdojnë të paraqesin një sfidë të rëndësishme. Fillimisht, shumë mësues nuk kishin njohuri praktike për procedurat e Erasmus+, buxhetimin dhe sigurimin e cilësisë. Ndërsa trajnimi i kombinuar dhe aktivitetet e simulimit të zbatuara në MoMaVET ishin efektive në adresimin e këtyre hendekëve, projekti pilot konfirmoi nevojën për të zgjeruar këtë trajnim në të gjithë vendin dhe për të njohur zyrtarisht kompetencat që lidhen me mobilitetin brenda kuadrove të zhvillimit profesional të mësuesve.
- Një sfidë tjetër kritike është **mungesa e mjeteve kombëtare të akreditimit dhe sigurimit të cilësisë** për mobilitetin në arsimin dhe formimin profesional. Ushtrimet e simulimit të akreditimit të kryera me AKAFPK përfaqësojnë një pikënisje të rëndësishme dhe duhet të zhvillohen më tej në një kuadër kombëtar që është në përputhje me standardet e Erasmus+ dhe parimet e EQAAFP. Kjo do t'u siguronte shkollave tregues të qartë dhe udhëzime.
- **Barazia dhe aksesueshmëria gjithashtu kërkojnë vëmendje të synuar**. Nxënësit nga sfondet e pafavorshme hasin pengesa shtesë për pjesëmarrje, duke theksuar nevojën për masa gjithëpërfshirëse si përgatitje të përshtatura, mbështetje gjuhësore dhe ndihmë financiare në përputhje me prioritetet e përfshirjes së Erasmus+.
- Së fundi, projekti pilot thekson rëndësinë e qëndrueshmërisë dhe transferimit të njohurive. Mbështetja të anëtarët individualë të stafit paraqet një rrezik për vazhdimësinë, prandaj shkollat duhet të inkurajohen të dokumentojnë procedurat, të krijojnë ekipe të brendshme për mobilitetin dhe të promovojnë mësimin mes kolegëve. Në nivel kombëtar, zhvillimi i rrjeteve dhe i mjeteve të përbashkëta mund të mbështesë më tej zgjerimin dhe mësimin institucional.

Duke adoptuar një qasje nga poshtë-lart, përvoja MoMaVET sugjeroi një mënyrë alternative për të dizajnuar ndërhyrjet e nevojshme për integrimin e Shqipërisë si një aktor kyç në internacionalizimin e sistemit kombëtar të AFP-së. Duke mbledhur inpute nga terreni, Agjencia Shqiptare dhe shkollat e AFP-së kanë një mundësi të rrallë për të kuptuar nevojat, sfidat dhe pengesat e përfituesve dhe për të përshtatur strategjitë e tyre politike dhe institucionale për t'iu përgjigjur më mirë gjendjes aktuale të AFP-së në lidhje me mobilitetet ndërkombëtare.

Për të përfunduar, përvoja MoMaVET konfirmon se Shqipëria ka një rrugë të qëndrueshme për të integruar mobilitetin e të nxëniet brenda sistemit të saj të AFP-së, me kusht që këto pengesa të adresohen përmes veprimeve të koordinuara politike, angazhimit institucional dhe investimeve afatgjata.

5.4 Rruga për zgjerimin e mobilitetit të të nxënit në Shqipëri

Piloti MoMaVET tregon se Shqipëria ka kapacitetin për të zgjeruar mobilitetin e të nxënit përtej nismave të bazuara në projekte dhe për ta integruar atë gradualisht në sistemin kombëtar të AFP.

Kombinimi i Menaxherëve të Mobilitetit të trajnuar, shkollave të AFP-së që kanë demonstruar angazhim përgjatë dhe pas mobilitetit si dhe përfshirjes aktive të AKAFPK krijon kushte të favorshme për zgjerim, për sa kohë që mobiliteti mbështetet nga një koordinim i strukturuar, standarde të qarta dhe planifikim afatgjatë.

1. Në **afat të shkurtër**, duhet t'i jepet përparësi konsolidimit të themeleve të vendosura nga MoMaVET. Kjo përfshin formalizimin e një funksioni kombëtar koordinimi për mobilitetin e AFP brenda AKAFPK ose të lidhur ngushtë me të, standardizimin e mjeteve operative të zhvilluara gjatë projektit (p.sh. aplikimet, marrëveshjet e të nxënit dhe modelet e raportimit) dhe njohjen formale të rolit të Menaxherit të Mobilitetit brenda udhëzimeve kombëtare dhe kornizave të zhvillimit profesional të mësuesve. Dhjetë shkollat pilot mund të veprojnë dhe promovojnë modele testesh të zbatueshme dhe duke mbështetur mësimin ndërmjet kolegëve midis ofruesve të tjerë të arsimit dhe formimit profesional dhe transferimin e eksperiencës së tyre në takime kombëtare, duke ftuar institucione të tjera të bashkohen në aktivitete të tilla.
2. Në **afat të mesëm**, Shqipëria mund të ecë drejt konsolidimit institucional dhe përputhshmërisë me mekanizmat evropianë. Kjo fazë duhet të përqendrohet në zgjerimin e trajnimit të Menaxherëve të Mobilitetit, zgjerimin e pjesëmarrjes në shkolla dhe sektorë të tjerë përtej Turizmit dhe Mikpritjes, dhe promovimin progresiv të akreditimit Erasmus+ (KA120) si një mjet për internacionalizim afatgjatë. Në të njëjtën kohë, objektivat e mobilitetit duhet të integrohen në planet e zhvillimit të shkollave dhe të lidhen me ciklet e brendshme të sigurimit të cilësisë, në përputhje me parimet e EQAAFP-it dhe Rekomandimin e Këshillit të vitit 2020 për AFP (Udhëzuesi i Programit Erasmus+ 2024; Korniza EQAAFP).
3. Në **afat të gjatë**, mobiliteti i të nxënit mund të bëhet një veçori e përhershme e sistemit AFP të Shqipërisë. Kjo do të përfshinte integrimin e mobilitetit në legjislacionin kombëtar dhe mekanizmat e financimit, zhvillimin e një kuadri kombëtar të sigurimit të cilësisë për mobilitetin në AFP që përputhet me standardet Erasmus+, si dhe sigurimin e aksesit gjithëpërfshirës për të nxënit nga rajone dhe sfera socio-ekonomike të ndryshme.

Për më tepër, forcimi i pjesëmarrjes së Shqipërisë në rrjetet evropiane të arsimit dhe formimit profesional (p.sh. EfAFP, EVBB dhe Aleanca Evropiane për Praktikantët) do të mbështesë krahasimin e performancës, mësimin ndërmjet palëve dhe modernizimin e sistemit. Në fund të fundit, objektivi është të kalohet nga projektet e izoluara të mobilitetit drejt një qasjeje të bazuar në sistem, ku mobiliteti njihet si një rrugë e rregullt brenda arsimit dhe formimit profesional (*Raporti Përfundimtar D3.1; Udhëzuesi i Programit Erasmus+ 2024*).

6. Konkluzione: nga përvoja pilot tek transformimi i sistemit

Projekti MoMaVET ka treguar se mobiliteti ndërkombëtar i të nxëniet ka potencialin të zhvillohet nga një mundësi e kufizuar, e bazuar në projekte, në një nxitës strategjik për modernizimin dhe integrimin evropian të sistemit AFP të Shqipërisë.

Përmes një kombinimi të trajnimit të bazuar në kompetenca, simulimit të procedurave Erasmus+ KA1 dhe zbatimit të mobiliteteve reale të të nxëniet, projekti ka treguar se shkollat AFP, mësuesit dhe autoritetet kombëtare shqiptare mund të punojnë në mënyrë efektive me kornizat evropiane të mobilitetit kur strukturat e nevojshme mbështetëse janë në vend.

Dëshmitë e mbledhura konfirmojnë se nxënësit e AFP përfitojnë ndjeshëm nga mësimi ndërkombëtar në vendin e punës, si nga ana e aftësive teknike, ashtu edhe e kompetencave të përgjithshme, motivimit dhe mundësive të punësimit. Mësuesit gjithashtu mund të marrin me sukses rolin e Menaxherëve të Mobilitetit, duke vepruar si shumëzues të ndërkombëtarizimit brenda institucioneve të tyre.

Në nivel institucional, mobiliteti ka rezultuar të jetë një katalizator për mësimin organizativ, praktikatat e përmirësuara të qeverisjes dhe angazhimin më të fortë me partnerët evropianë.

Po aq e rëndësishme, MoMaVET thekson rolin kyç të AKAFPK-së si koordinator i sistemit.

Projekti tregon se AKAFPK është mirë i pozicionuar për të udhëhequr zhvillimin e mjeteve, standardeve dhe mekanizmave kombëtarë të sigurimit të cilësisë për lëvizshmërinë në arsimin dhe formimin profesional, si dhe për të përshtatur gradualisht praktikatat kombëtare me kornizat e politikave të Erasmus+ dhe BE-së.

Për të ardhmen, kalimi nga përvoja pilot te transformimi i sistemit do të kërkojë angazhim politik të qëndrueshëm, investime të synuara në ndërtimin e kapaciteteve dhe integrimin progresiv të mobilitetit në strategjitë kombëtare, legjislacionin, kornizat e sigurimit të cilësisë dhe planet e zhvillimit të shkollave.

Nëse këto kushte plotësohen, MoMaVET nuk do të shihet AFPëm si një projekt i suksesshëm për ndërtimin e kapaciteteve, por edhe si katalizator për një transformim më të gjerë: një sistem i AFP-së në të cilin mobiliteti ndërkombëtar i të nxëniet është një mundësi realiste, gjithëpërfshirëse dhe me cilësi të lartë për nxënësit dhe stafin shqiptar, plotësisht në përputhje me standardet evropiane të arsimit dhe formimit.

MOMAVET

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this document does not constitute an endorsement of the contents, which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained herein. Project Number 101092422